

Nr 84.

Av herr Hansson, Sigfrid, m. fl., om ökning av anslaget till populärvetenskapliga föreläsningar.

Under ett flertal år har skolöverstyrelsen i sina framställningar om anslag till folkbildningen framhållit, att föreläsningsverksamheten är i behov av ökade statsbidrag, därest en kvalitativ högstående föreläsningsverksamhet skall kunna bedrivas. Anslaget, som år 1922 bestämdes till 400,000 kronor, har sedan utgått med växlande belopp och uppfördes i riksstaten för budgetåret 1932/33 med 300,000 kronor. På grund av den rådande depressionen och i samband med 1933 års besparingsåtgärder sänktes statsanslaget till den populärvetenskapliga föreläsningsverksamheten till 200,000 kronor. I anledning av denna kraftiga beskärning av detta anslag ingåvos på sin tid framställningar dels gemensamt av Folkbildningsförbundet, Centralbyrån i Lund för populära vetenskapliga föreläsningar, Västra Sveriges Folkbildningsförbund, Föreläsningsförbundens Riksorganisation och Arbetarnas Bildningsförbund, dels av Folkbildningsförbundet, dels Arbetarnas Bildningsförbund, dels ock av Stockholms Arbetarinstitut.

I ifrågavarande framställningar anfördes bl. a. följande:

Då redan det förut under flera år beviljade högre anslaget befunnits otillräckligt för att motsvara det verkliga behovet har från folkbildningshåll upprepade gånger hemställts om förslag om höjning av detta anslag. Redan den första sänkningen av anslaget från 400,000 kronor till 300,000 kronor innebar en kännbar beskärning för de organisationer, som uppburit ifrågavarande folkbildningsverksamhet. Sedan detta senare anslag ytterliga sänktes till 200,000 kronor i samband med 1933 års besparingsåtgärder, medförde detta, att allmän förstämning råder inom de organisationer, som uppbara denna folkbildningsverksamhet. Endast med allvarliga ansträngningar i syfte att hålla verksamheten uppe och för att ej vålla föreläsningsverksamheten obotlig skada genom spoliering av de mödosamt uppbyggda organisationerna och dessa ansträngningar i förening med föreläsarnas tillmötesgående genom en sänkning av arvudet har möjliggjort en fortsättning av verksamheten fastän i begränsad omfattning.

Under de senare åren har ett omfattande omdaningsarbete igångsatts med syfte att förverkliga de krav, som angåvos i kungörelsen den 5 juli 1929 angående understöd till de anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar. Fordringarna för föreläsarnas kompetens ha avsevärt ökat, samarbete har inletts med övriga grenar av det frivilliga folkbildningsarbetet och man har sökt åstadkomma större planmässighet ifråga om ämnesval m. m.

De goda verkningarna av dessa reformer ha också börjat göra sig gällande bl. a genom ökat åhörarantal vid föreläsningarna. Härtill kommer att föreläsningens verksamheten numera är ett viktigt stöd för den alltmera omfattande *studiecirkelverksamheten*. Denna sistnämnda verksamhet har under de senaste åren ökat avsevärt i omfattning. Inom de sju statsunderstödda riksförbunden för biblioteks- och studiecirkelverksamheten voro verksamhetsåret 1933/1934 9,873 studiecirkelar i arbete med sammanlagt 130,612 medlemmar.

Det måste vara ett verkligt statsintresse att kraftigt understödja detta arbete, inte minst i nuvarande tid. Nya problem framstå och man söker i den mån det är möjligt från dessa organisationers sida erbjuda hjälp för orientering kring dessa. Sålunda är hela landets intresse i dag knutet till de betydelsefulla spörsmålen omkring befolkningsfrågorna. Från många synpunkter vore det av vikt att den populärvetenskapliga föreläsningens verksamheten här gäves möjligheter att lämna den hjälp vid orienteringen i dessa frågor, som sakens allvar kräver. Erfarenheten har visat, att den föreläsningens verksamhet, som bedrivs i anslutning till studiecirkelarbete, blir mest effektiv ur undervisningssynpunkt. Först då föreläsningarna tillgodose och komplettera ett redan befintligt levande studieintresse på de skilda orterna och man sålunda har ett påtagligt intresse att bygga på, få föreläsningarna sin fulla betydelse.

Kungl. Maj:t har i årets statsverkproposition i motiveringen för anslagsökning till undervisnings- och upplysningsverksamheten m. m. för nykterhetens främjande framhållit, att i denna fråga från speciellt sakkunnigt håll påpekats att genom utarbetande av nya vetenskapliga metoder och anpassande av moderna statistiska principer på hithörande problem forskningar inom alkoholfrågan numera inträtt i ny fas. Ett tillgodogörande av dessa nya erfarenheter för undervisning i nykterhetsfrågan synes Kungl. Maj:t i hög grad önskvärt. Den naturligaste vägen härför torde vara att skapa möjligheter till anordnande av ett ökat antal föreläsningar och instruktionskurser i nykterhetsfrågan. Med hänsyn till dessa förhållanden förordar Kungl. Maj:t, att anslaget till ifrågasvarande verksamhet för nästkommande budgetår höjes med 20,000 kronor till 115,000 kronor.

Med samma välgrundade motivering synes riksdagen böra medgiva en höjning av anslaget till den populärvetenskapliga föreläsningens verksamheten, då även på ett flertal andra områden vetenskapen gjort betydelsefulla framsteg och vunnit nya erfarenheter, som borde tillgodogöras i undervisningen. Här-
ovan framhölls befolkningsfrågan och flera exempel finnas att påvisa, där vetenskapen numera inträtt i en ny fas, såsom på de medicinska och hygieniska, juridiska och arbetsrättsliga samt socialpolitiska områdena. Också härvid synes den naturliga vägen att tillgodogöra sig dessa nya erfarenheter för undervisningen vara att skapa möjligheter till ordnandet av ett ökat antal föreläsningar och instruktionskurser.

I anslutning till vad sålunda anförts få vi härmed hemställa,

att riksdagen måtte fastställa anslaget åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar, för budgetåret 1935/1936 till 249,300 kronor att, vad den föreslagna ökningen beträffar, utgå till föreläsningsverksamhet i anslutning till studiecirkelearbete och i övrigt disponeras efter samma grunder som under innevarande budgetår.

Stockholm den 18 januari 1935.

Sigfrid Hansson.

Eliel Löfgren.

Nils Wohlin.
